

Aga i skolan

En av skolans främsta uppgifter från början var uppfostran, eleverna skulle lära sig lydnad!

Vad hände om en elev inte gör som läraren eller lärarinnan säger?

I lärartidning från 1893 sägs följande: Bestraffningen skall lämpas efter barnets natur och felets beskaffenhet. Aga skall icke utdelas förrän saken blivit fullt utredd och lärarens vunnit sinneslugn. Att utdelas med eftertryck, dock icke så barnet tager skada, samt att den aldrig får förekomma i form av örffilar, luggar, nyp eller dylikt.

I debatten, både från 1800 och 1900-talet, betonas skillnad på aga och misshandel, man får alltså inte slå hur mycket som helst. Men det gick utmärkt att utföra genomtänkt straff på ett metodiskt sätt när läraren inte var upprörd längre.

I materialet om folkskolan finns det ändå berättelser om hur elever blivit luggade, örffilade eller fått nyp i öronen. Många beskriver att känslan av skam var värre än själva upplevelsen av smärta.

De flesta som berättar om att de blivit bestraffade i skolan säger också att de inte berättade något för föräldrarna. Man måste komma ihåg att tiderna var annorlunda och barnaga många gånger kunde ingå i uppfostran hemma, då barnaga hade varit tillåtet länge.

Men man kunde också få andra typer av straff om man inte skötte sig, exempelvis stå i skamvrån, sitta kvar inne på matrasten utan mat eller tvingas sitta ensam kvar i skolan på kvällen och läsa läxor,

Aga i skolan förbjöds 1958. Det sker en skärpning i lagen om barnaga hemma under 1960-talet men förbjuds helt först 1979 i Sverige.

Diskutera hur man ska bete sig mot varandra, inte bara lärare och elever, utan hur elever ska bete sig mot varandra.

Vad finns det för regler idag?

Ta reda på hur lagen ser ut idag?

Vad säger FNs barnkonvention?

Är det tillåtet med skolaga i andra länder?

Handstilsövningar

Kopiera bladet och öva sedan skriva handstil genom att försöka skriva likadant.

sol

se

al

år

vi

nu

te

ha

ler

tur

vis

ut

Intervju: Hur var det att gå i skola förr i tiden?

Bestäm träff med någon som gick i skolan för länge sedan.

Skriv ner det du fått lära dig i intervjuen eller berätta för din klass vad du fått veta.

Förslag på vad du kan fråga om:

När började du skolan?

Hur många år gick du i skolan?

Hur lång väg hade du till skolan?

På vilket sätt tog du dig till skolan?

Hur lång var din skoldag?

Vilka ämnen hade du?

Fick ni öva skrivstil?

Vad gjorde ni på rasterna?

Vad åt ni till lunch?

Vilken sorts läxor hade du?

Hur var din lärare?

Kan du berätta något roligt minne från din skoltid?

Kan du berätta något tråkigt minne från din skoltid?

Hur skulle man uppföra sig i skola, vad fanns det för regler?

Vad hände om reglerna inte hölls?

Efter intervjun, fundera på:

Är det någon skillnad på det du fick redan på om skola förr och hur det är idag?

Vilka likheter finns, är det något som är likadant nu som det också var förr?

Renlighet – Skolans ansvar

Under 1800-talet börjar man förstå kopplingen mellan personlig hygien och smittospridning. En av lärarnas uppgifter var också att kontrollera om barnen tvättade sig och var rena.

Under 1800-talet och början av 1900-talet fick skolbarnen ofta själva sköta städning och uppvärmning av skolan.

Det var länge vanligt att man bara hade ett klassrum där man både hade lektioner, åt sin lunch och förvarade sina ytterkläder. Eleverna fick dagligen hjälpa till med att bära in vatten, ved och sopa golvet. Att skura och göra ordentligt rent hände en eller ett par gånger per termin.

Kring år 1900 blev det allt vanligare att man även byggde skolbad när man uppförde nya skolor. Kanalskolan i Skellefteå invigdes 1935 och hade då både läkarmottaning och skoltandläkare.

Lärarinnan Saga Jonsson gav ut instruktioner kring hur man skulle hålla sig ren, punkterna nedan är hämtade ur *Hygien i småskolan. En liten hjälpreda*. från 1928

Så hör gör en bra gosse eller flicka:

- 1 Tvättar sig ordentligt varje morgon och afton.
- 2 Tvättar hela kroppen minst engång i veckan.
- 3 Tvättar händerna före varje måltid. Håller naglarna rena.
- 4 Äter långsamt, tuggar väl.
- 5 Borstar tänderna varje morgon och kväll.
- 6 Torkar av skorna, innan han går in i ett rum.
- 7 Är rak i ryggen, även då han läser och skriver.

Funder på hur ser vi på renlighet idag?

Varför är det exempelvis viktigt att tvätta händer före en måltid?

Gå igenom punkt 1 -7, finns det likheter eller skillnader med idag?

Skolmat och skolmatsbepisning

På 1800-talets slut började man ordna kostnadsfri skolmat till fattiga barn. Exempelvis i Jörn startades skolmåltidsveksamhet 1923.

För övriga barn var det egen matsäck som gällde, och föräldrarna skickade vanligtvis med mjölk och smörgås. Om man hade tillräckligt nära kunde man gå hem och äta under matrasten.

In på 1930-talet blev det allt vanligare med kostnadsfria skolmåltider, men det gällde fortfarande bara barn vars föräldrar inte hade råd att skicka med matsäck.

Skolmat som serveras för alla börjar genomföras på mitten av 1940-talet

Matsedel från Burträsk läsåret 1942/43

Måndag,	Havregrynsgröt, mjölk, bröd och ost.
Tisdag,	Köttbullar, potatis, bröd, mjölk.
Onsdag,	Risgrynsvälling, mjölk, bröd och ost.
Torsdag,	Ärtsoppa med fläsk, bröd, mjölk.
Fredag,	Bräckt korv, potatis, bröd, mjölk.
Lördag,	Ugnspannkaka med sylt, mjölk.

Matsedel från Byske läsåret 1944-45

Ena veckan

Måndag	Havrevällning med russin.
Tisdag	Rågmjölsgröt.
Onsdag	Morotspure.
Torsdag	Gramhamsgröt med frukt och bärmos.
Fredag	Hushållskrov med potatis.
Lördag	Nyponkräm.

Andra veckan

Måndag	Korngrynssoppa med frukt.
Tisdag	Köttbullar med makaroner.
Onsdag	Blandad fruktkräm.
Torsdag	Ärtsoppa.
Fredag	Lök- och potatispure.
Lördag	Fruktsoppa.

Plocka fram veckans lunch för just din skola och jämför med ovanstående matsedlar.

Scheman från Folkskolan

Läsordning från Bergbyskolan.

Läsordningen är för läsåret 1917/1918 och för årskurs 3 och 4.

Om det är svårt att läsa, titta tillsammans och hjälps åt för att ta reda på vad det står.

Det finns en avskrift till hjälp om det blir för svårt.

Schema för folkskolan.

Schemat är för hösterminen 1870.

Även här finns en avskrift till hjälp om det är svårt att läsa texten.

Ta fram ditt eget schema och jämför!

Bergbryns skola
(Skolans namn)

Helmer Bergsbo
(Lärarens namn och anställningens art enligt blankett 1, avd. B.)

Fars folkskola litt. B.
(Skolans art och typ enligt blankett 1, avd. A.)

ordinarie laiare i bolshakova

Skuldes Landförordning
(Skuldstriktets namn)

Dagbok med examenskatalog

för

3:e i 4:e klasserna
(läraravdelningens sammansättning)

under redovisningsåret 1977-1978 omfattande hösttermin 1/8 - 1/12 och vårtermin 1/1 - 8/6

antal läsveckor $34\frac{1}{4}$ Läraravdelningen har haft eget klassrum — ~~delat klassrum med~~

LÄSORDNING.

Kl.	Måndag.	Tisdag.	Onsdag.	Torsdag.	Fredag.	Lördag.
8 ³⁰ - 9 ³⁰	Bibelläsning	Bibl. historia	Katekes	Bibl. historia	Katekes	Språklära
9 ⁴⁰ - 10 ³⁰	Naturlära	Svensk historia	Geografi	Naturlära	Svensk hist.	Geografi
10 ³⁰ - 11 ³⁰		Mål -	färd -	rost.		Räkning Sång
11 ³⁰ - 12 ²⁰	Räkning	Geometri	Räkning	Räkning	Upprättsskrivning	
12 ³⁰ - 1 ²⁰	Vätskrivning Sång	Läsning Gymnastik	Skrivning Naturlära	Skrivning Sång	Upprättsskrivning Gymnastik	
1 ³⁰ - 2 ²⁰	Läsning	Läsning	Språklära	Språklära	Läsning	

Antal timmar för varje ämne under en vecka:

Kristendomskunskap	5	timmar	Geografi	2	timmar	Slöjd	8	timmar
Modersmålet:			Historia	2				
talövningar och läsövningar	2½		Teckning	1				
skrivning och språklära	6		Sång	1½				
Räkning (¾) o. geometri (1)	4½		Gymnastik och lek	1				
Naturkunnighet	2½					Summa	36	timmar

Anmärkingar: Under vintern har slöjden för gossar pågått endast 4 timmar i veckan.
Morgonbönor med bibelläsning varje dag före första lektionstimmerna omkring 20 minuter.

Bergsbyns skola
Fast folkskolan litt. B
Skellefteå landsförsamling

Helmer Bergstedt
ordinarie lärare folkskolan

Dagbok med examenskatalog för

3:e och 4:e klasserna

under redovisningsåret 1917- 1918 omfattande hösterminen 15/9 -15/12 och vårterminen 9/1-8/6
antalet läsveckor 34 ³/₄ Läraravdelningen har haft eget klassrum

LÄSORDNINGEN

Kl.	Måndag.	Tisdag.	Onsdag.	Torsdag.	Freitag.	Lördag.
8.30 -9.30	Bibelläsning	Bibl.historia	Katekes	Bibl historia	Katekes	Språklära
9.40-11.30	Naturlära	Svensk historia	Geografi	Naturlära	Svenk hist.	Geografi
10.30-11.30	Mål	- tids	-	rast		Räkning Sång
11.30-12.20	Räkning	Geometri	Räkning	Räkning	uppsatsskrivning	
12.30-1.20	Välskrivning	Läsning	Skrivning	Skrivning	uppsatsskrivning	
1.30-2.20	Sång Läsning	Gymnastik Läsning	Naturlära Språklära	Sång Språklära	Gymnastik Läsning	

Anmärkningar: Under vårterminen har slöjden för gossarna pågått endast 4 timmar i veckan.
Morgonbön med bibelläsning varje dag före första lektionstimman omkring 20 minuter.

Lesson for the week ending 18th

[illegible]

Sheets, random from

And. Sundberg

Schema för Folkskolan hösterminen 1870

	Före	middagen	10- 1/4 11	Kl 1/4 11 - 12	12 - 1/2 2	Efter	middagen	Kl 1/2 4-5	Kl 5
Måndag	Kl 1/2 9-9	Kl 9-10	10- 1/4 11	Kl 1/4 11 - 12	12 - 1/2 2	Kl 1/2 2 - 1/4 4	1/2 4 - 2/4 4	Kl 1/2 4-5	Kl 5
	Bön och Bibelläsning	Lexors hörande i Katekes	lof	Wälskrifning och Stafningsöfning	Middag s Lof	Geografi och Svenska Språköfning och innanläsning	lof	Räkning på Tafla och Hufvudräkning	Bön
Tisdag	Dito	Dito Biblsk historia	Gym-	Räkning på Tafla och Rättskrifning	Dito	Svensk Historia och Hufvudräkning	Gym-	Wälskrifning och Katekesförklarings	Dito
Onsdag	Dito	Dito Katekes	na-	Innanläsning och Sång	Dito	Geometri och allmänna förstånds öfning	na-	Naturlära och Rättskrifning	Dito
Thorsdag	Dito	Dito Biblsk Historia	stik	Wälskrifning och Stafningsöfning	Dito	Geografi och Svenska Språköfning Innanläsning	stik	Wälskrifning och Stafningsöfning	Dito
Fredag	Dito	Dito Katekes		Räkning på Tafla och Rättskrifning	Dito	Svensk historia och Hufvudräkning			
Lördag	Dito	Dito Biblsk Historia		Naturlära och Sång	Textför- klaring	Lof			

Skelefteå år som ovan. And. Lundberg